

II Spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy
przy sporządzaniu Planu Zadań Ochronnych
dla
PLH 180033, "Józefów - Wola Dębowiecka"

O Naturze 2000

**Co się działo od poprzedniego spotkania
Zespołu Lokalnej Współpracy**

Wyniki inwentaryzacji przyrodniczej

Zagrożenia i zalecane działania ochronne.

Dyskusja

O Naturze 2000

Europejska SIEĆ Natura 2000

**Ma być drogowskazem,
by rozwój odbywał się
z poszanowaniem
przyrody, krajobrazów,
środowiska naturalnego.**

Wysoka, rozpoznawalna jakość

Natura 2000 jest dobrze kojarzona w Europie.

Można wykorzystać hasło, logo, założenia Natury 2000 do promowania własnych produktów, działań, itp.

Nie ukrywać Natury 2000, ale mówić o niej i promować ją na każdym kroku – by była rozpoznawalna nie tylko dla obcokrajowców, ale i dla Polaków.

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

Konieczna równowaga między aspektami:

- środowiskowymi**
- ekonomicznymi**
- społecznymi**

Jak funkcjonuje sieć Natura 2000 ?

- system obszarów ochrony, **nie obszar chroniony**
- tworzona dla ochrony, czyli **utrzymania lub odtworzenia**, określonych siedlisk przyrodniczych i siedlisk określonych gatunków roślin i zwierząt
- główne narzędzie ochrony różnorodności biologicznej na terytorium Wspólnoty Europejskiej i **obowiązek** państw członkowskich UE
- godzenie **ochrony** siedlisk przyrodniczych i gatunków z **gospodarczym użytkowaniem** terenu, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju

Właściwy stan ochrony

fol. G. Leśniewski

Właściwy Stan Ochrony Siedliska

Co to oznacza dla siedliska?

Stan zachowania = ogół czynników oddziałujących na siedlisko jest „właściwy”, gdy:

- **Zasięg** naturalny jest stabilny lub zwiększa się,
- Specyficzna **struktura i funkcje** są typowe, gwarantują trwałość i prawdopodobnie będą istnieć w dającej się przewidzieć przyszłości,
- **Populacje typowych gatunków** są właściwe i stabilne.

Planowanie ochrony na obszarach Natura 2000

foto: G. Leśniewski

Planowanie ochrony

- czy aby jest to potrzebne?
- mamy konkretny obszar Natura 2000
- mamy informację o obszarze (mapa, sdf)

i co dalej?

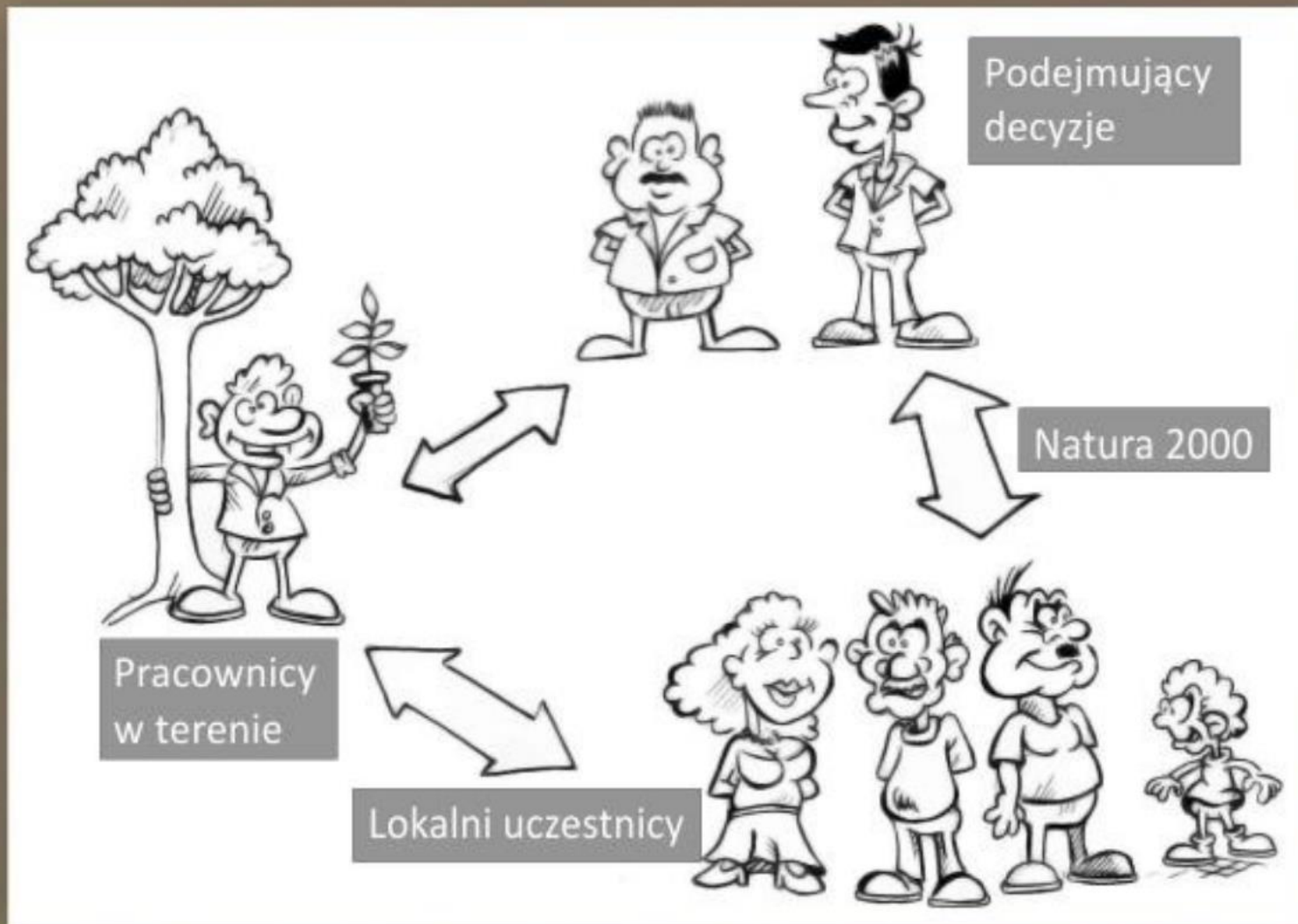
Uspołeczniony proces planowania

“Plan ochrony/zadań ochronnych obszaru Natura 2000” to:

“łatwy do zrozumienia zbiór zasad w przystępnej formie, przy pomocy których zarządzać można określonym obszarem (małym lub dużym)”

- Przekształcić program Natura 2000 z zagrożenia w potencjalną korzyść
- Tworzenie poczucia własności z zainteresowanymi stronami

Uspołeczniony proces planowania

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000
– każdy zainteresowany może mieć wpływ !

Uspołecznienie planowania:

Wspólne poszukiwanie odpowiedzi na pytanie
„jak skutecznie i trwale zapewnić właściwy stan
przedmiotów ochrony”.

Współpraca potrzebna, ponieważ:

- wiedza lokalna, wiedza o tradycji gospodarowania oraz praktyczna wiedza o wykonywaniu działań w siedliskach jest potrzebna do skutecznego planowania,
- ochrona będzie trwała i skuteczna tylko wtedy, gdy lokalna społeczność „uzna ją za swoją”.

Uzupełnianie dokumentacji

Badania terenowe

Ocena stanu zachowania siedlisk

Identyfikacja i analiza zagrożeń

Planowanie działań ochronnych

Wyniki badań terenowych

Michał Węgrzyn, Mateusz Kolecki
Habitat Selection

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)

Siedlisko 6230 to zwarte murawy o charakterze półnaturalnym, powstałe na skutek długotrwałego ekstensywnego wypasu zwierząt hodowlanych, co skutkuje wysokim udziałem bliźniczki psiej trawki *Nardus stricta*. Są to zbiorowiska należące do klasy *Nardo-Callunetea*, zbiorowisk wrzosowisk i ubogich muraw bliźniczkowych przy czym dla niżowych muraw bliźniczkowych znaczenie priorytetowe mają jedynie płaty bogate florystycznie.

W obrębie obszaru Natura 2000 Józefów-Wola Dębowiecka PLH180033 występuje kilka płatów muraw bliźniczkowych, które są stosunkowo dobrze wykształcone z reprezentatywnymi gatunkami, takimi jak: wrzos pospolity *Calluna vulgaris*, izgrzyca przyziemna *Danthonia decumbens*, jastrzębiec kosmaczek *Hieracium pilosella*, bliźniczka psia trawka *Nardus stricta*, krzyżownica zwyczajna *Polygala vulgaris*, pięciornik kurze ziele *Potentilla erecta*, fiołek psi *Viola canina*. Największy z płatów, bardziej wilgotny znajduje się w południowo-wschodniej części obszaru i charakteryzuje się dużym udziałem traw: bliźniczki psiej trawki, mietlicy pospolitej *Agrostis capillaris*, tomki wonnej *Anthoxanthum odoratum* oraz izgrzycy z udziałem gatunków z klasy *Vaccinio-Picetea* i *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*.

W obrębie muraw odnotowano gatunki objęte ścisłą ochroną gatunkową: goździk pyszny *Dianthus superbus* (w Czerwonej Księdze Karpat jako gatunek narażony na wyginięcie V) oraz goździk kosmaty *D. armeria*.

- Stan zachowania w obszarze: **U1 niezadowolający**

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*;

Siedlisko 6410 ma charakter półnaturalny, ponieważ rozwinęło się wtórnie na skutek działalności człowieka (w miejscach wyciętych lasów). Jego utrzymanie zatem uzależnione jest od specyficznego typu gospodarki (późne koszenie - pod koniec sierpnia lub na początku września, raz do roku lub rzadziej). Związane jest z glebami mineralnymi i organogenicznymi, a najważniejszą cechą jest zmienny poziom wody gruntowej. Siedlisko reprezentowane jest przez trzy zespoły należące do klasy *Molinio-Arrhenatheretea*: *Selino-Molinietum* - łąka olszewnikowo-trzęślicowa, *Galio veri-Molinietum* - łąka przytuliowo-trzęślicowa i *Junco-Molinietum* - łąka sitowo-trzęślicowa.

Wartość przyrodnicza obszaru Józefów-Wola Dębowiecka PLH180033 wynika przede wszystkim z występowania siedlisk zmienne-wilgotnych łąk trzęślicowych *Molinion*. Na terenach podgórskich łąki tego typu są rzadkie, a więc szczególnie cenne dla lokalnej bioróżnorodności. Co więcej w analizowanych płatach znajdują się łąki dobrze zachowane z licznymi gatunkami charakterystycznymi zespołów związanych z tym typem siedlisk, w tym gatunków z *Cnidion dubii*. Z gatunków charakterystycznych dla związku *Molinion* rosną tu: bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*, turzyca filcowata *Carex tomentosa*, goździk pyszny *Dianthus superbus*, przytulia północna *Galium boreale*, goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*, oman wierzbolistny *Inula salicina*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, okrzyń łąkowy *Laserpitium prutenicum*, trzęślica modra *Molinia caerulea*, olszewnik kminkolistny *Selinum carvifolia*, koniopłoch łąkowy *Silaum silaus*, czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*.

Stan zachowania w obszarze: **U1** niezadowolający

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (związek *Arrhenatherion* ciepłolubne warianty łąk świeżych);

Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże obejmują zespół łąki rajgrasowej *Arrhenatherum elatioris* i zbiorowisko wiechliny łąkowej i kostrzewy czerwonej *Poa pratensis-Fescuta rubra*. Są to bogate w gatunki, mezofilne zbiorowiska półnaturalne wykształcające się na potencjalnych siedliskach grądów i suchych postaciach łągów na skutek działalności człowieka. Zespół łąki rajgrasowej może występować w wielu podzespołach w zależności od warunków siedliskowych, co przejawia się w składzie gatunkowym np. na siedliskach mokrych pojawia się *A.e. caricetosum gracilis* (z turzycą zaostrzoną *Carex gracilis*).

W obrębie obszaru Natura 2000 Józefów – Wola Dębowiecka występują niewielkie płyty łąk świeżych. W zasadzie tylko dwa z nich charakteryzują się w miarę dobrym stanem zachowania, natomiast u pozostałych stan zachowania jest niezadowalający

Stan zachowania w obszarze: **FV** dobry

69170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*

Siedlisko reprezentowane przez wielogatunkowe lasy liściaste, których głównym komponentem są grab *Carpinus betulus* i dąb *Quercus* sp. Zajmują bardzo szerokie spektrum glebowe i w związku z tym wykazują silne różnicowanie ekologiczne. Grądy są zbiorowiskami o złożonej, wielopoziomowej strukturze (zwykle 3-4 warstw), różnie wykształconej warstwie krzewów i bardzo bogatym składzie gatunkowym runa. Pod względem fitosocjologicznym należą do klasy *Querco-Fagetea*.

W obrębie obszaru Natura 2000 Józefów-Wola Dębowiecka PLH180033 siedlisko reprezentowane jest przez wąski pas grądu, zlokalizowany w północno-wschodniej części obszaru, w pobliżu Józefowa, na stoku strumienia, otoczony przez lasy łęgowe. Warstwa drzewostanu jest wielogatunkowa, średnio zróżnicowana pod względem wiekowym. Tworzą ją w głównej mierze klon jawor *Acer pseudoplatanus*, czereśnia ptasia *Cerasus avium*, grab zwyczajny *Carpinus betulus*, dąb szypułkowy *Quercus robur* i lipa drobnolistna *Tilia cordata*, rzadziej występuje brzoza brodawkowata *Betula pendula* i sosna pospolita *Pinus sylvestris*.

Stan zachowania w obszarze: **U2 zły**

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe

Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe) związane są głównie z dolinami rzecznyymi w związku z czym wykształcają się na glebach zalewanych wodami rzecznyymi, o wysokim poziomie wód gruntowych. Z fitosocjologicznego punktu widzenia są to zespoły należące do dwóch klas: *Salicetea purpureae* (*Salicetum albae* - łęg wierzbowy; *Populetum albae* - łęg topolowy) oraz *Quercu-Fagetea* (*Fraxino-Alnetum* - niżowy łęg jesionowo-olszowy; *Stellario nemorum-Alnetum glutinosae* - łęg gwiazdnicowy; *Carici remotae-Fraxinetum* - podgórski łęg jesionowy; *Alnetum incanae* - nadrzeczna olszyna górską; *Caltho-Alnetum* - bagienna olszyna górską). Bardzo trudno określić dla tych jednostek gatunki charakterystyczne, niemniej jednak są to lasy bardzo bogate florystycznie.

W obrębie obszaru Natura 2000 Józefów-Wola Dębowiecka PLH180033 łęgi zlokalizowane są w dwóch enklawach. Pierwsza z nich znajduje się w północno-wschodniej części obszaru, w pobliżu Józefowa i obejmuje płat lasu łęgowego, ograniczony dwoma wyraźnym parowami strumieni (skraj NE), graniczący z pasem grądu od południa. Drugą enklawę stanowi parów niewielkiego potoku (na SW od Woli Dębowieckiej).

Stan zachowania w obszarze: **U2 zły**

Kod gatunku: 6177

Nazwa gatunku: modraszek telejus *Phengaris (Maculinea) teleius*

Kod gatunku: 6179

Nazwa gatunku: modraszek nausitous *Phengaris (Maculinea) nausithous*

Kod gatunku: 1060

Nazwa gatunku: czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Na obszarze Natura 2000 „Józefów – Wola Dębowiecka” stwierdzono występowanie chronionych gatunków motyli na jednym stanowisku. Jest ono zlokalizowane na terenie gdzie znajdują się zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*). Stanowisko to zlokalizowane jest w północno-wschodniej części obszaru Natura 2000 „Józefów – Wola Dębowiecka”. Wielkość stanowiska jest wystarczająca dla zachowania gatunku. **Na stanowisku modraszek nausitous występuje razem z modraszkiem telejus oraz czerwończykiem nieparkiem.** Na stanowisku obecne są rośliny pokarmowe gąsienic motyli oraz rośliny nektarodajne. Ich dostępność jest dobra co korzystnie wpływa na perspektywę zachowania gatunku. Stwierdzono również obecność mrówek z rodzaju wścieklica *Myrmica*. Populacja na stanowisku jest dość liczna co korzystnie wpływa na perspektywę zachowania gatunku.

Do niekorzystnych czynników można zaliczyć wkraczanie krzewów i obecność nawłoci, która może przy zaniechaniu przeprowadzania właściwych zabiegów zdominować siedlisko. Ponadto koszenie na części siedliska przeprowadzane jest w niekorzystnym terminie (w czerwcu).

Modraszek telejus

Zagrożenia istniejące:

intensywne koszenie lub intensyfikacja, obce gatunki inwazyjne (nawłoc)

Zagrożenia potencjalne:

zaniechanie/brak koszenia, zmiana składu gatunkowego (sukcesja), zmiana sposobu uprawy, płodozmian, intensywne koszenie lub intensyfikacja, obce gatunki inwazyjne.

Działania ochronne:

Zostały ujęte w ramach działań dla zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych, co przyczyni się do zwiększenia areału siedliska dostępnego dla tego gatunku.

Modraszek nausitous

Zagrożenia istniejące:
intensywne koszenie lub intensyfikacja, obce gatunki inwazyjne (nawłóć)

Zagrożenia potencjalne:
zaniechanie/brak koszenia, zmiana składu gatunkowego (sukcesja), zmiana sposobu uprawy, płodozmian, intensywne koszenie lub intensyfikacja, obce gatunki inwazyjne.

Działania ochronne:
Zostały ujęte w ramach działań dla zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych, co przyczyni się do zwiększenia areału siedliska dostępnego dla tego gatunku.

Czerwończyk nieparek

Zagrożenia istniejące:

intensywne koszenie lub intensyfikacja, obce gatunki inwazyjne (nawłóć)

Zagrożenia potencjalne:

zaniechanie/brak koszenia, zmiana składu gatunkowego (sukcesja), zmiana sposobu uprawy, płodozmian, intensywne koszenie lub intensyfikacja, obce gatunki inwazyjne.

Działania ochronne:

Zostały ujęte w ramach działań dla zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych, co przyczyni się do zwiększenia areału siedliska dostępnego dla tego gatunku.

Siedlisko modraszaków z roślinami pokarmowymi gąsienic

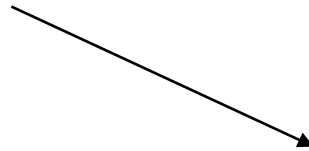

Siedlisko modraszków skoszone w nieodpowiednim terminie

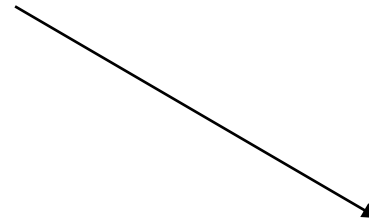
Zagrożenia i działania ochronne

Zidentyfikowane zagrożenia

Właściwy stan ochrony

Konkretne działania

Cele działań ochronnych:

Zasadniczym celem ochrony są dobrze zachowane, bogate gatunkowo i szczególnie cenne przyrodnicze ze względu na swoją rzadkość w tym rejonie geograficznym płaty 6410 zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych *Molinion*. Należy dążyć do utrzymania ich struktury i funkcji, a tym samym bogactwa gatunkowego flory i zawiązanej z nią bezpośrednio fauny (np. modraszki). Istotne jest również utrzymanie bądź poprawienie stanu funkcjonalnego pozostałych siedlisk przyrodniczych: 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie), 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (związek *Arrhenatherion* ciepłolubne warianty łąk świeżych); 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*; 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe;

Lp.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1	6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	U1	Zachowanie powierzchni siedliska (powyżej 80%) i utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska.	Osiągnięcie celu jest realne w okresie PZO i prawdopodobnie może nastąpić w drugiej połowie obowiązywania PZO.
2	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	U1	Zachowanie powierzchni siedliska (powyżej 80%) i utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska.	Osiągnięcie celu jest realne w okresie PZO i prawdopodobnie może nastąpić w drugiej połowie obowiązywania PZO.
3	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (związek <i>Arrhenatherion</i> ciepłolubne warianty łąk świeżych)	U2	Zachowanie powierzchni siedliska i poprawa jego stanu zachowania (przynajmniej na U1).	Osiągnięcie celu jest realne w okresie PZO i prawdopodobnie może nastąpić w drugiej połowie obowiązywania PZO.
4	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> ;	U1	Zachowanie powierzchni siedliska (powyżej 80%) i utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska.	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony wykracza poza okres obowiązywania PZO.
5	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe;	U1	Zachowanie powierzchni siedliska (powyżej 80%) i utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska.	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony wykracza poza okres obowiązywania PZO.

Lp.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
6	6177 modraszek telejus <i>Phengaris (Maculinea) teleius</i> (Bergstrasser, 1779)	U1	Zachowanie populacji i siedlisk gatunku. Utrzymanie obecnego charakteru siedlisk gatunku w stanie co najmniej U1.	Osiągnięcie przyjętego celu jest realne w okresie obowiązywania PZO.
7	6179 modraszek nausitous <i>Phengaris (Maculinea) nausithous</i> (Bergstrasser, 1779)	U1	Zachowanie populacji i siedlisk gatunku. Utrzymanie obecnego charakteru siedlisk gatunku w stanie co najmniej U1.	Osiągnięcie przyjętego celu jest realne w okresie obowiązywania PZO.
8	1060 czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> Haworth 1802	XX	Zachowanie populacji i siedlisk gatunku. Przeciwdziałanie sukcesji (zarastaniu łąk przez gatunki drzew i krzewów). Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąk.	Osiągnięcie przyjętego celu jest realne w okresie obowiązywania PZO.

4. Analiza zagrożeń

Zasadniczym zagrożeniem dla wszystkich przedmiotów ochrony w obszarze jest zmiana gospodarki prowadzonej w jej obrębie. Jednocześnie racjonalna ekstensywna gospodarka w przypadku muraw i łąk oraz prawidłowa gospodarka leśna są niezbędne do zachowania a nawet polepszenia struktury i funkcji zbiorowisk.

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)

Dla muraw bliźniczkowych podstawowe zagrożenie stanowi porzucenie użytkowania w formie wypasu, prowadzące do sukcesji problematycznymi gatunkami rodzimymi jak np. trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*, czy w dalszej kolejności gatunkami drzew i krzewów, jak np. olsza czarna *Alnus glutinosa*, topola *Populus tremula*, wierzby: *Salix cinerea* oraz tworzące ciepłolubne formacje krzewiaste śliwa tarnina *Prunus spinosa*, róże *Rosa*, głogi *Crataegus*. Również zwiększanie udziału gatunków właściwych dla łąk świeżych w wyniku sukcesji – takich jak trawy: rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatior*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis* zaburza struktury dominacji w płatach muraw i prowadzi do ich stopniowej degradacji a w konsekwencji zaniku. Proces taki przyspieszyć może nawożenie, które prowadzi do eutrofizacji, a dla psiar właściwe jest siedlisko ubogie. Poszczególne płaty mogą też zaniknąć na skutek całkowitej zmiany sposobu użytkowania, np. przekształcenia ich w grunty orne czy też zalesienia, jak również w wyniku zbyt intensywnego wypasania. Degradacyjne w skutkach może być także zajmowanie siedlisk przez inwazyjne gatunki obce, już notowane w obszarze, a szczególnie nawłóć późną *Solidago gigantea*. Gatunek ten na siedlisku otwartym, jakim jest psiara, szybko może powiększyć swoją populację i wytworzyć monokulturę istotnie ograniczającą lokalną bioróżnorodność.

6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*;

Dla łąk zmienneowilgotnych, które są jednym z głównych przedmiotów ochrony podstawowym sposobem jest zachowanie lub zmiana sposobu użytkowania, przy czym najbardziej prawdopodobne na chwilę obecną jest porzucenie użytkowania (zaniechanie koszenia). Również zbyt intensywne koszenie oraz nawożenie może prowadzić do zubożenia gatunkowego siedliska. W siedliska łąk trzęślicowych mogą również wkraczać ekspansywne gatunki roślin rodzimych takie jak: śmiałek darniowy *Deschampsia caespitosa*, trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos* czy trzęślica modra *Molinia caerulea* (jeżeli jej pokrycie jest większe niż 3 w skali Braun-Blanqueta) oraz obce gatunki inwazyjne: nawłóć późna *Solidago gigantea* czy uczep amerykański *Bidens frondosa* powodując ubożenie siedliska w liczbę gatunków roślin oraz zmiany w strukturze dominacji. W skrajnych przypadkach może to doprowadzić do zastąpienia siedlisk łąkowych przez monokultury gatunków ekspansywnych.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (związek *Arrhenatherion* ciepłolubne warianty łąk świeżych

Dla łąk świeżych w obszarze podstawowym zagrożeniem jest zaniechanie koszenia, lub jego intensyfikacja, jak również zmiana gospodarowania - płodozmian. Również nawożenie może skutkować ubożeniem gatunkowym siedliska. Istniejącym problemem jest wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych oraz ekspansywnych gatunków rodzimych, wypierających gatunki charakterystyczne dla siedliska. Nagromadzenie materii organicznej (wojłoku) skutkuje zmianą warunków siedliskowych, i zuboża florystycznie siedlisko.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*

Grąd w obszarze zajmuje niewielki rozciągnięty płat na północno-zachodnim stoku o dużym nachyleniu nad potokiem. Potencjalnym zagrożeniem może być usuwanie martwych i zamierających drzew, skutkujące spadkiem ilości martwego drewna w siedlisku. Potencjalnymi zagrożeniami są: wycinka drzewostanu, odnowienia drzewostanu gatunkami drzew niewłaściwymi dla siedliska oraz wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe

W przypadku lasów łęgowych najistotniejszym parametrem wpływającym na strukturę i funkcję jest stopień uwodnienia i naturalność koryta rzeczno. Dlatego też jakiegokolwiek zmiany stosunków wodnych, a w szczególności regulacje cieków wodnych i obniżanie poziomu wód gruntowych będą prowadzić do degradacji siedliska. Istotnym zagrożeniem jest wycinka lasu, ponieważ wpływa to negatywnie na strukturę wiekową drzewostanu. Usuwanie martwych i zamierających drzew przyczynia się do spadku ilości martwego drewna w siedlisku. Dodatkowymi zagrożeniami są: fragmentacja siedliska, w wyniku tworzenia ścieżek pieszych i szlaków rowerowych, wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych oraz tworzenie nielegalnych wysypisk śmieci.

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
1	6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	8, 2, 1, 9	A04.03. Zarzucenie wypasu, brak wypasu I01. Obce gatunki inwazyjne I02. Problematiczne gatunki rodzime K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A04.01. Wypas intensywny A08. Nawożenie	<p><u>Istniejące:</u> A04.03. Zarzucenie wypasu, brak wypasu: Zarzucenie wypasu spowoduje rozpoczęcie procesu sukcesji w kierunku zarośli co doprowadzi do ubożenia składu gatunkowego. I01. Obce gatunki inwazyjne: Ekspansja gatunków inwazyjnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska. I02. Problematiczne gatunki rodzime: Wkraczanie gatunków ekspansywnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska. K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) Zarzucenie wypasu spowoduje rozpoczęcie procesu sukcesji w kierunku zarośli co doprowadzi do ubożenia składu gatunkowego.</p> <p><u>Potencjalne:</u> A04.01. Wypas intensywny: Zbyt intensywny wypas spowoduje wypieranie gatunków charakterystycznych, a wnioskują mniej wartościowych. A08. Nawożenie: Nawożenie może negatywnie wpłynąć na skład gatunkowy powodując jego ubożenie.</p>
2	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	10 11 3 4	I01. Obce gatunki inwazyjne I02. Problematiczne gatunki rodzime	A02.02. Płodozmian A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja A08. Nawożenie A03.03. Zaniechanie, brak koszenia	<p><u>Istniejące:</u> I01. Obce gatunki inwazyjne: Ekspansja gatunków inwazyjnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska. I02. Problematiczne gatunki rodzime: Wkraczanie gatunków ekspansywnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska.</p> <p><u>Potencjalne:</u> A02.02. Płodozmian: Przekształcenie obszaru w grunty orne. A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja: Zbyt intensywne koszenie spowoduje wypieranie gatunków charakterystycznych i wnioskują mniej wartościowych. A08. Nawożenie: Nawożenie może negatywnie wpłynąć na skład gatunkowy powodując jego ubożenie. A03.03. Zaniechanie, brak koszenia: Zarzucenie koszenia spowoduje rozpoczęcie procesu sukcesji w kierunku zarośli co doprowadzi do ubożenia składu gatunkowego.</p>
		4 10 11	A03.03. Zaniechanie, brak koszenia		<p><u>Istniejące:</u> A03.03. Zaniechanie, brak koszenia: Zarzucenie koszenia spowoduje rozpoczęcie procesu sukcesji w kierunku zarośli co doprowadzi do ubożenia składu gatunkowego.</p>

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
3	6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (związek <i>Arrhenatherion</i> ciepłolubne warianty łąk świeżych)	Wszystkie platy 12 13 14 15 5	A03.03. Zaniechanie, brak koszenia I01. Obce gatunki inwazyjne I02. Problematiczne gatunki rodzime K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K02.02. Nagromadzenie materii organicznej	A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja A08. Nawożenie A02.02. Płodozmian	<u>Istniejące:</u> A03.03. Zaniechanie, brak koszenia: Zarzucenie koszenia spowoduje rozpoczęcie procesu sukcesji w kierunku zarośli co doprowadzi do ubożenia składu gatunkowego. I01. Obce gatunki inwazyjne: Ekspansja gatunków inwazyjnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska. I02. Problematiczne gatunki rodzime: Wkraczanie gatunków ekspansywnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska. K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja): Zarzucenie koszenia spowoduje rozpoczęcie procesu sukcesji w kierunku zarośli co doprowadzi do ubożenia składu gatunkowego. K02.02. Nagromadzenie materii organicznej: Nagromadzenie wołoku, skutkujące zmianą warunków siedliskowych. <u>Potencjalne:</u> A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja: Zbyt intensywne koszenie spowoduje wypieranie gatunków charakterystycznych, a wnikają mniej wartościowych. A08. Nawożenie: Nawożenie może negatywnie wpłynąć na skład gatunkowy powodując jego ubożenie.
					A02.02. Płodozmian: Przekształcenie obszaru w grunty orne.
4	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	6	B02.04. Usuwanie martwych i zamierających drzew	B02.02. Wycinka lasu. B02.01.01. Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime) I01. Obce gatunki inwazyjne	<u>Istniejące:</u> B02.04. Usuwanie martwych i zamierających drzew: Usuwanie martwych i zamierających drzew powoduje spadek ilości martwego drewna. <u>Potencjalne:</u> B02.02. Wycinka lasu: Wycinanie drzew starszych, które nie osiągnęły dojrzałości biologicznej - brak starodrzewu. B02.01.01. Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime): Stosowanie w odnowieniach gatunków niewłaściwych dla łąk. I01. Obce gatunki inwazyjne: Ekspansja gatunków inwazyjnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska.

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
5	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnetion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe;	16 7	B02.02. Wycinka lasu B02.04. Usuwanie martwych i zamierających drzew	D01.01. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	<p><u>Istniejące:</u></p> <p>B02.02. Wycinka lasu: Wycinanie drzew starszych, które nie osiągnęły dojrzałości biologicznej - brak starodrzewu. B02.04. Usuwanie martwych i zamierających drzew: Usuwanie martwych i zamierających drzew powoduje spadek ilości martwego drewna.</p> <p><u>Potencjalne:</u></p> <p>D01.01. Ścieżki szlaki piesze, szlaki rowerowe: Ewentualna fragmentacja płatów na skutek wydeptywania, rozjeżdżania.</p>
		16	D01.01. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe H07. Inne formy zanieczyszczenia I01. Obce gatunki inwazyjne.	J02.03. Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	<p><u>Istniejące:</u></p> <p>D01.01. Ścieżki szlaki piesze, szlaki rowerowe: Ewentualna fragmentacja płatów na skutek wydeptywania, rozjeżdżania. H07. Inne formy zanieczyszczenia: Nielegalne wysypiska. I01. Obce gatunki inwazyjne: Ekspansja gatunków inwazyjnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska.</p> <p><u>Potencjalne:</u></p> <p>J02.03. Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych: Znaczna ingerencja w koryto rzeczne w obrębie siedliska może spowodować jego zanik.</p>

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
6	6177 modraszek telejus <i>Phengaris (Maculinea) teleius</i> (Bergstrasser, 1779)	876D	<p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne</p>	<p>A03.03 Zaniechanie/ brak koszenia</p> <p>K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)</p> <p>A02 Zmiana sposobu uprawy</p> <p>A02.02 Płodozmian</p> <p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne</p>	<p><u>Istniejące:</u></p> <p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja: Dla powstrzymania sukcesji łąka jest częściowo koszona. Na części stanowiska łąki są koszone w niewłaściwym terminie w okresie lotu motyli i składania jaj. Powoduje to niedokończenie rozwoju przez postaci przedimaginalne, spowoduje wyginięcie gatunku na stanowisku.</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne: Na stanowisku występuje nawłoc, szczególnie na obrzeżach. Rozwój populacji nawłoci powoduje zmianę charakteru siedliska i ustępowanie roślin żywicielskich.</p> <p><u>Potencjalne:</u></p> <p>A03.03 Zaniechanie/ brak koszenia: Brak koszenia powoduje w dłuższym okresie czasu zmianę składu gatunkowego siedliska, skutkując brakiem jego przydatności dla gatunku. Zaniechanie użytkowania niektórych fragmentów łąk, doprowadziło do zmniejszenia populacji rośliny żywicielskiej.</p> <p>K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja): Na części stanowiska pojawiają się zakrzaczenia i zrdzewienia co jest wynikiem zaprzestania ekstensywnego gospodarowania.</p> <p>A02 Zmiana sposobu uprawy: Zmiana sposobu użytkowania np. przeznaczenie pod lasy spowodowałoby wyginięcie gatunku.</p> <p>A02.02 Płodozmian: Przekształcenie łąk w grunty orne spowodowałoby wyginięcie gatunku.</p> <p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja: Dla powstrzymania sukcesji łąka jest częściowo koszona. Na części stanowiska łąki są koszone w niewłaściwym terminie w okresie lotu motyli i składania jaj. Powoduje to niedokończenie rozwoju przez postaci przedimaginalne, spowoduje wyginięcie gatunku na stanowisku.</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne: W najbliższej okolicy stanowiska występują liczne stanowiska inwazyjnych gatunków nawłoci. Zdominowanie siedliska przez obce gatunki inwazyjne spowoduje eliminację rośliny pokarmowej oraz wpłynie niekorzystnie na populację mrówek gospodarzy co w konsekwencji doprowadzi do utraty siedliska gatunku.</p>

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
	6179 modraszek nausitous <i>Phengaris</i> (<i>Maculinea</i>) <i>nausithous</i> (Bergstrasser, 1779)	378D	A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja I01. Obce gatunki inwazyjne	A03.03. Zaniechanie/ brak koszenia K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) A02. Zmiana sposobu uprawy A02.02 Płodozmian A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja I01. Obce gatunki inwazyjne	<p><u>Istniejące:</u></p> <p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja: Dla powstrzymania sukcesji łąka jest częściowo koszona. Na części stanowiska łąki są koszone w niewłaściwym terminie w okresie lotu motyli i składania jaj. Powoduje to niedokończenie rozwoju przez postaci przedimaginalne, spowoduje wyginięcie gatunku na stanowisku.</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne: Na stanowisku występuje nawłoc, szczególnie na obrzeżach. Rozwój populacji nawłoci powoduje zmianę charakteru siedliska i ustępowanie roślin żywicielskich.</p> <p><u>Potencjalne:</u></p> <p>A03.03 Zaniechanie/ brak koszenia: Brak koszenia powoduje w dłuższym okresie czasu zmianę składu gatunkowego siedliska, skutkując brakiem jego przydatności dla gatunku. Zaniechanie użytkowania niektórych fragmentów łąk, doprowadziło do zmniejszenia populacji rośliny żywicielskiej.</p> <p>K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja): Na części stanowiska pojawiają się zakrzaczenia i zrdzewienia co jest wynikiem zaprzestania ekstensywnego gospodarowania.</p> <p>A02 Zmiana sposobu uprawy: Zmiana sposobu użytkowania np. przeznaczenie pod lasy spowodowałoby wyginięcie gatunku.</p> <p>A02 zmiana sposobu uprawy: Przekształcenie łąk w grunty orne spowodowałoby wyginięcie gatunku.</p> <p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja: Dla powstrzymania sukcesji łąka jest częściowo koszona. Na części stanowiska łąki są koszone w niewłaściwym terminie w okresie lotu motyli i składania jaj. Powoduje to niedokończenie rozwoju przez postaci przedimaginalne, spowoduje wyginięcie gatunku na stanowisku.</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne: W najbliższej okolicy stanowiska występują liczne stanowiska inwazyjnych gatunków nawłoci. Zdominowanie siedliska przez obce gatunki inwazyjne spowoduje eliminację rośliny pokarmowej oraz wpłynie niekorzystnie na populacje mrówek gospodarzy co w konsekwencji doprowadzi do utraty siedliska gatunku.</p>

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
8	1060 czerwończyk nieparek <i>Lycena dispar</i> Haworth 1802	813A	<p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne</p>	<p>A03.03 Zaniechanie/ brak koszenia</p> <p>K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)</p> <p>A02. Zmiana sposobu uprawy</p> <p>A02.03 Płodozmian</p> <p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne</p>	<p><u>Istniejące:</u></p> <p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja: Dla powstrzymania sukcesji łąka jest częściowo koszona. Na części stanowiska łąki są koszone w niewłaściwym terminie w okresie lotu motyli i składania jaj. Powoduje to niedokończenie rozwoju przez postaci przedimaginalne, spowoduje wyginięcie gatunku na stanowisku.</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne: Na stanowisku występuje nawłóć, szczególnie na obrzeżach. Rozwój populacji nawłoci powoduje zmianę charakteru siedliska i ustępowanie roślin żywicielskich.</p> <p><u>Potencjalne:</u></p> <p>A03.03 Zaniechanie/ brak koszenia: Brak koszenia powoduje w dłuższym okresie czasu zmianę składu gatunkowego siedliska, skutkując brakiem jego przydatności dla gatunku. Zaniechanie użytkowania niektórych fragmentów łąk, doprowadziło do zmniejszenia populacji rośliny żywicielskiej.</p> <p>K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja): Na części stanowiska pojawiają się zakrzaczenia i zrdzewienia co jest wynikiem zaprzestania ekstensywnego gospodarowania.</p> <p>A02. Zmiana sposobu uprawy: Zmiana sposobu użytkowania np. przeznaczenie pod lasy spowodowałoby wyginięcie gatunku.</p> <p>A02.03 Płodozmian: Przekształcenie łąk w grunty orne spowodowałoby wyginięcie gatunku.</p> <p>A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja: Dla powstrzymania sukcesji łąka jest częściowo koszona. Na części stanowiska łąki są koszone w niewłaściwym terminie w okresie lotu motyli i składania jaj. Powoduje to niedokończenie rozwoju przez postaci przedimaginalne, spowoduje wyginięcie gatunku na stanowisku.</p> <p>I01. Obce gatunki inwazyjne: W najbliższej okolicy stanowiska występują liczne stanowiska inwazyjnych gatunków nawłoci. Zdominowanie siedliska przez obce gatunki inwazyjne spowoduje eliminację rośliny pokarmowej oraz wpłynie niekorzystnie na populację mrówek gospodarzy co w konsekwencji doprowadzi do utraty siedliska gatunku.</p>

Jak chronić obszar?

Działania ochronne:

Zachowanie płatów wszystkich siedlisk będących przedmiotem ochrony w obszarze we właściwym stanie wydaje się realna pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań ochronnych.

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)

Utrzymanie powierzchni siedliska i poprawa jego stanu zachowania (przynajmniej na U1) wydaje się możliwe pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań ochronnych. Proponowane działania ochronne tj. usunięcie nadmiaru krzewów i podrostu drzew, utrzymanie użytkowania pasterskiego na powierzchniach murawowych oraz wspomaganie wypasu koszeniem będą przede wszystkim przeciwdziałać sukcesji wtórnej, a tym samym prowadzić do zachowania właściwej powierzchni oraz struktury i funkcji siedliska.

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*

Zachowanie płatów trzęślicowych łąk zmiennowilgotnych we właściwym stanie wydaje się realne pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań ochronnych, zwłaszcza związanych ze sposobami zagospodarowania tych łąk. Proponowane działania ochronne tj. usunięcie nadmiaru krzewów i podrostu drzew oraz zachowanie siedlisk położonych w obrębie TUZ pozwolą utrzymać powierzchnię siedliska. Ekstensywne użytkowanie TUZ oraz przywrócenie prawidłowego koszenia dla łąk trzęślicowych przyczynią się do poprawienia struktury i funkcji siedliska, głównie poprzez zmianę składu gatunkowego (redukcja gatunków inwazyjnych oraz ekspansywnych, prawdopodobny wzrost ilości gatunków właściwych dla łąk trzęślicowych).

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (związek *Arrhenatherion* ciepłolubne warianty łąk świeżych)

Zachowanie ekstensywnie użytkowanych łąk świeżych we właściwym stanie wydaje się realne pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań ochronnych, zwłaszcza związanych ze sposobami zagospodarowania tych łąk. Proponowane działania ochronne tj. usunięcie nadmiaru krzewów i podrostu drzew oraz zachowanie siedlisk położonych w obrębie TUZ pozwolą utrzymać powierzchnię siedliska. Ekstensywne użytkowanie TUZ oraz przywrócenie prawidłowego koszenia dla łąk trzęślicowych przyczynią się do poprawienia struktury i funkcji siedliska, głównie poprzez zmianę składu gatunkowego (redukcja gatunków inwazyjnych oraz ekspansywnych, prawdopodobny wzrost ilości gatunków właściwych dla łąk świeżych).

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetu*

Zachowanie płatów łąk w właściwym stanie wydaje się być realne pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań. Proponowane działania ochronne tj. utrzymanie bogactwa runa i zróżnicowania florystycznego łąk poprzez przeprowadzanie zabiegów trzebieży w I i IV kwartale roku, czyli po sezonie wegetacyjnym oraz zwiększenie bioróżnorodności, poprzez pozostawienie zamierających i dziuplastych drzew oraz martwego drewna, powinny przyczynić się do poprawy struktury i funkcji siedliska.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe

Zachowanie siedliska we właściwym stanie oraz przywrócenie przekształconym płatom właściwego stanu wydaje się realne, pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań ochronnych. Proponowane działania ochronne tj. zlikwidowania nielegalnych wysypisk śmieci, a także ograniczenie wycinania wiekowych drzew oraz usuwania martwego drewna celem podniesienia bioróżnorodności, powinny przyczynić się do poprawy struktury i funkcji siedliska.

Tabele, p. s. 87 PDF

Co się będzie działo po II spotkaniu Zespołu Lokalnej Współpracy

**Udostępnienie bieżącej wersji projektu
PZO.**

Uzupełnianie dokumentacji

Analiza uwag i komentarzy

Przygotowywanie finalnej wersji PZO.

Dziękuję za poświęcony czas i uwagę

oraz

zapraszam do pytań i dyskusji

W prezentacji wykorzystano
materiały Fundacji Wspierania
Inicjatyw Ekologicznych z Krakowa

